50000

MINISTERIE VAN ZAKEN OVERZEE

Directie / Afdeling: KABINET	Bewerker: J.J.Rombach	Klass. nr	Doss. nr.
Corr. nr. / Letter: S 1172/-/109(NNG)		Rubricering: Zeer geheim	
Ingekomen stuk dd. van		INZAGE: Voorafgaande	Na expeditie: Hr.Kottier persoonlijk t/k
Vervolg op Corr. nr.			
Medezenden:		Getypt door: / Gecolld door:	Verzonden: dd. I 30-6-1959 II 31 " " door:
		Rappeleren op	
		Wijze van verzending a.a. (koerier, expresse, aangetekend, kosten verhalen, publiceren, zegelen, enz.): Spoed III. Luchtpost Hollandia.	
		Te vernietigen na jaar.	

's-Gravenhage, 27 JUN. 1959

Onderwerp:

Defensie van Ned.-Nieuw-Guinea.

I

AAN
de Heer Minister van Defensie.

PERSOONLIJK

Berichten omtrent sterke toeneming van het Indonesische oorlogspotentieel, vooral als gevolg van leveranties van communistische zijde, gepaard gaande met openlijke en bedekte bedreigingen van agressie tegen Nederlands-Nieuw-Guinea, hebben in het najaar van het vorige jaar geleid tot hernieuwde overweging van de situatie op het gebied van de defensie van dit gebiedsdeel.

- Op -

825463

Kenmerk: min20 G1172/-/109(NNG) geheim.
© NA, archief Minkol., dossierarchief ministerie van Koloniën en opvolgers 1945-111168
http://resources.huygens.knaw.nl/indonesischebetrekkingen1945-1969/Nederlands-indonesischeBetrekkingen1950-1963/Document/20565

Op 14 november 1958 bracht het Comité Verenigde Inlichtingendiensten Nederland aan de Regering op een desbetreffend verzoek omstandig rapport uit over de militaire en politieke mogelijkheden, welke - naar toenmaals werd aangenomen - bestonden voor het ondernemen van een Indonesische actie tegen Nederlands-Nieuw-Guinea.

De conclusies van dit rapport, waarmede de Verenigde Chefs van Staven instemden, zijn besproken in een gezamenlijke bijeenkomst van vertegenwoordigers van de Engelse en de Nederlandse inlichtingendiensten te Londen op 23 januari 1959, terwijl ook van de zijde van de Amerikaanse intelligence commentaar werd gegeven (op 7 maart jl.). Ik kom op de bevindingen van de inlichtingendiensten, voorzover voor de defensie van Nederlands-Nieuw-Guinea van belang, hieronder nader terug.

Bij zijn bezoek aan Nederland in het begin van dit jaar gaf voorts Gouverneur Platteel in een memorandum van 13 januari uiting aan zijn bezorgdheid omtrent de verdediging van N.N.G. tegen eventuele aanvallen van Indonesische zijde.

Uitgaande van de veronderstelling, dat in geval van agressie Amerikaans-Australische bijstand zou worden verleend, achtte de Gouverneur op korte termijn vooral nodig:

a. legering van garnizoenen op enkele plaatsen, om de Nederlandse samenleving te beschermen, de Papoea op zijn plaats en aan het werk te houden en eventuele luchtlandingen te verijdelen;

b. versterking van de luchtmacht in N.N.G. met straaljagers en bommenwerpers;

c. oprichting van een Papoea-bataljon.

Dit memorandum leidde tot een bijeenkomst op 17 januari onder leiding van de toenmalige minister-president Dr.Beel, waarbij behalve de betrokken ministers aanwezig waren de Staatssecretaris van Marine, de Gouverneur van N.N.G., de Voorzitter van het Comité Verenigde Chefs van Staven en de Chef Marinestaf.

Besloten werd, dat de Verenigde Chefs van Staven een nader rapport zouden indienen omtrent de defensie van N.N.G., aan de hand van een door de Regering verstrekt directief (nota minister Staf van 15 januari nr.27), welk rapport zich zou concentreren op de vereisten voor het opvangen van de eerste

- stoot -

Binnen deze ruimte niet schrijven

stoot en het openhouden van de mogelijkheden voor bondgenootschappelijke militaire bijstand.
Voor de bescherming van de Europeanen zouden nog 2 pelotons mariniers - één voor Hollandia en één voor Merauke - ter beschikking van de Gouverneur worden gesteld. (zie verslag van deze bijeenkomst van 22 januari blz. 8-10). zie onderaan blz.

Het door de Stafchefs op 14 februari d.a.v. ingediende nadere rapport (ø) maakte vervolgens een punt van bespreking uit in de Ministerraad van 24 februari jl., als resultaat waarvan blijkens de notulen van die vergadering (blz.14-15) de volgende conclusies werden aanvaard:

1° Versterking van het inlichtingenapparaat gebeurt reeds, zodat daarvoor geen nieuwe beslissing behoeft te worden genomen.

2° Ten aanzien van de uitbreiding van de zee- en luchtverkenning en andere afweermogelijkheden van infiltraties zal het antwoord van de Amerikaanse regering op de Nederlandse aanvrage om de levering van materiaal (enkele grote landingsvaartuigen, zeeverkenningsvliegtuigen, helicopters) worden afgewacht; als dit antwoord ongunstig zou luiden, zal terzake een nieuwe beslissing moeten worden genomen. Aan de Amerikaanse regering is vóór 1 april antwoord gevraagd.

3° Begonnen zal worden met het ontwerpen en de uitvoering van plannen voor 1 of 2 vliegvelden voor straalvliegtuigen.

4° Het overleg met de marine- en andere autoriteiten van de betrokken bondgenoten zal worden voortgezet.

5° De wijziging van de dienstplichtwet zal in het volgende kabinet afgehandeld moeten worden.

6° De samenvattende conclusies zullen aan de kabinetsformateur worden gegeven.

Hierna heeft het Departement van Zaken Overzee over deze aangelegenheid niets meer vernomen.

Inmiddels bereikte mij een persoonlijk schrijven van Gouverneur Platteel, met verzoek om inlichtingen over de stand van zaken met betrekking tot de defensie van N.N.G. De bijzondere proporties, welke de leveranties van oorlogsmateriaal aan Indonesië inmiddels hebben aangenomen, maken het - naast duidelijke aanwijzingen van de laatste tijd over verhoogde infiltratie-activiteiten - ook naar mijn mening noodzakelijk, dat thans spoedig klaarheid wordt verkregen omtrent de vereiste afweermaatregelen.

- Wanneer -

(ø) Noot:
Over de tekst van dit rapport wordt dzz. niet beschikt; het werd nl. weer bij minister Staf ingeleverd.

Binnen deze ruimte niet schrijven

Wanneer ik de ten Departemente van Zaken Overzee voorhanden stukken overzie, treden daaruit enkele punten naar voren, die voor een beoordeling van de situatie van belang zijn.

Het militair aspect.

Er is in de evaluaties van Nederlandse, Engelse en Amerikaanse inlichtingendiensten (de Australische visie komt overeen met de Engelse) betreffende de bedreiging van N.N.G. een opmerkelijke overeenstemming over de militaire capaciteiten van Indonesië en de eventueel bij een actie tegen Nederlands-Nieuw-Guinea te verwachten tactiek.

Ik lees hierover onder de punten 4 en 5 van het Londense (Engels-Nederlandse) memorandum van 23 januari jl.:

"4. Although the Indonesian armed services have the men and equipment to mount an invasion of some 6,000 men, they are unlikely to do so for both military and political reasons.
It is more likely that they would aim to secure a foothold with up to 1,000 men. This force could stay put for a sufficient time to allow internationalisation of the dispute.

5. There is some chance of advance warning, but it must be accepted that an expedition to New-Guinea of up to 1,000 strong could be assembled and transported unnoticed, or at any rate without its purpose being detected, especially if it is mounted from East Indonesia."

Het commentaar van Amerikaanse zijde van 7 maart jl. bevat te dezer zake het volgende:

"7. Indonesian military capabilities.
A. Large-scale action. In strictly military terms, we do not believe that Indonesia has the capability at present to coordinate succesfully any large-scale operation. In addition, we believe that preparations for such an operation could probably be detected.

Binnen deze ruimte niet schrijven

B. Small-scale action. On the other hand, we believe that Indonesia has the military capability to launch a small-scale force of 1,000 or less men to capture one or more of the smaller Dutch settlements in West New Guinea without prior detection. A small-scale attack would probably be made to provoke Dutch coutermeasures which would attract international attention and UN consideration.

C. Future outlook. Indonesian military capabilities and the temption to resort to armed force against West New Guinea will likely increase in coming years. But we believe that Indonesian armed action on any significant scale is and will remain much less likely than Indonesian use or provocation of some incident with the Dutch to bring the issue before the UN."

Dit stemt geheel overeen met de visie in het C.V.I.N.-rapport van 14 november 1958, waarin o.m. vermeld wordt:

"Voor het door Indonesië uiteindelijk beoogde doel zou een grootscheepse militaire operatie tot verovering van Nederlands-Nieuw-Guinea niet nodig zijn, doch zou kunnen worden volstaan met een zodanige militaire actie, dat internationalisering van het geschil onvermijdelijk wordt. De ervaring heeft geleerd, dat in de huidige wereldsituatie een vreedzame regeling van een conflict in internationaal verband op zijn best kan leiden tot een compromis, hetgeen impliceert, dat in ieder geval aan de agressor concessies worden gedaan."

Er is in deze evaluaties omtrent de bedreiging van N.N.G., naar het mij voorkomt, niets veranderd. Slechts zou men kunnen stellen, dat de nog steeds toenemende stroom van wapens naar Indonesië enerzijds en de verslechtering van de politieke en economische situatie in dat land anderzijds, de noodzaak van het treffen van verdedigingsmaatregelen t.a.v. N.N.G. nog scherper naar voren doet komen.

Ik meen te kunnen constateren, dat er voorzover het <u>militair</u> aspect betreft geen verschil van mening bestaat over de volgende punten:

<u>A</u> Oorlogshandelingen op <u>grote</u> schaal zijn, althans in de naaste toekomst, van Indonesische zijde niet te verwachten. De afweer hiertegen is overigens geen Nederlandse, doch een bondgenootschappelijke aangelegenheid, waarvoor contacten (stafbesprekingen) dienen te worden opgenomen. ø)

<u>B</u> Voorzieningen van Nederlandse zijde zullen gericht moeten zijn op het voorkomen, c.q. onschadelijk maken van Indonesische acties op <u>kleinere</u> schaal, beogende ergens in N.N.G. vaste voet te verkrijgen, teneinde het "conflict" te internationaliseren.

- Ik -

ø) <u>Noot:</u>
Te dezer zake moge ik laatstelijk verwijzen naar het zeer geheim telegram van Ambassadeur Lovink in Australië van 20 dezer, referentienummer 9176.

Ik zou hieraan willen toevoegen, dat ook de onder B bedoelde acties wellicht evenmin in de allernaaste toekomst zijn te verwachten (op dit punt stemmen de meest recente rapporten der inlichtingendiensten wel overeen), maar dat het toch bepaaldelijk zaak is om op gebeurlijkheden van dien aard geprepareerd te zijn.

Ter adstructie hiervan kan ik er op wijzen, dat de laatste tijd, zoals ik reeds opmerkte, aanwijzingen zijn verkregen over verhoogde infiltratie-activiteit in Indonesië. Zo valt er een verhoogde werkzaamheid van het Front Nasional Pembebasan Irian Barat te melden; dit is, zoals bekend, de centrale organisatie voor de "strijd om Irian", welke met medeweten en goedvinden van de Chefstaf Generaal Nasution, geleid wordt door Kolonel Achmadi, een vertrouweling van Ir. Soekarno.

Er zijn in N.N.G. een aantal, uit de Molukken geinfiltreerde Indonesiërs aangehouden, die verklaarden door het Front Nasional P.I.B. te zijn uitgezonden om de komst van ongewapende groepen infiltranten voor te bereiden. Deze 5e colonne zou de bevolking moeten prepareren op een gewapende aanval in 1960. Verder bleek als verlengstuk van een bestaand Indonesisch legeronderdeel een organisatie te zijn opgezet, de "Tentara Tjendrawasi Tjendangan" (Reserve Paradijsvogelleger), welke het terrein voor een gewapende infiltratie gereed moet maken. Hoog geëvalueerde berichten uit andere bron bevestigen, dat op het ogenblik van Indonesië uit wederom infiltratie in N.N.G. wordt georganiseerd.

Het binnenlands politiek aspect.

In N.N.G. wordt uiteraard getracht met de aanwezige bestuurs- en politiemiddelen ongewenste subversieve activiteiten te signaleren en onschadelijk te maken.

Van belang hierbij is de houding van de inheemse bevolking, de Papoea. Van een enigszins gefundeerde politieke ontwikkeling is, zoals te begrijpen valt, nog nauwelijks sprake. Veelal drijft direct eigenbelang de Papoea hetzij in de richting van aansluiting bij Indonesische agitators (deze categorie is gering) dan wel van steun aan het Nederlands beheer. Eerst in de laatste tijd is er bij enkele leiders sprake van een ontwakend nationaliteitsbesef, dat richting kan geven aan een streven naar zelfbestuur onder Papoealeiding. Hierbij overweegt de opvatting, dat een dergelijk streven meer kans heeft onder Nederlands dan onder Indonesisch bewind.

Men kan de houding van de Papoea in het algemeen kenschetsen als: passief gezagsgetrouw. Gouverneur Platteel omschreef het in zijn memorandum van 13 januari aldus:

"De verhouding tussen het Nederlandse gezag en de Papoea ligt goed in zo verre, dat de Nederlander een geaccepteerde, materieel voordeel brengende, verschijning is. De Papoea werkt met dit gezag mede voor zover en voor zo lang het ook de macht heeft en vertoont.

Faalt deze macht, of rijst er twijfel, dan trekt de Papoea in het gunstigste geval het bos in en verdwijnt. In het, meer waarschijnlijke ongunstiger geval, keert hij zich met roof en moord tegen de Eruopese groep, waaraan elk machtsmiddel en de mogelijkheid tot zelfverdediging ontbreekt."

Er zijn dus, wanneer ik mij tot de militaire zijde van de verdediging van N.N.G. bepaal, maatregelen nodig van drieërlei aard:

I. Stafbesprekingen voor militaire samenwerking in bondgenootschappelijk verband.
~~Hebben~~ deze besprekingen inmiddels plaats gevonden en zoja, met welk resultaat?
~~Zijn of werden~~ in dit verband maatregelen getroffen, zoals bv. het aanleggen en gereed houden van vliegvelden voor straalvliegtuigen.

H Ilyn vraag in of L hebben
Voorts mag ik vragen of NN

II Voorzieningen tot het tijdig signaleren en zo mogelijk opvangen en onschadelijk maken van Indonesische militaire landingen op kleinere schaal.
Hierbij is ter sprake gekomen;

a. Versterking van het inlichtingenapparaat, zowel te land als ter zee.
Kan worden medegedeeld wat te dezer zake is verricht?

b Uitbreiding van de zee- en luchtverkenning en de luchtafweer.
Vooral op het gebied van de luchtmacht schijnt versterking dringend geboden. Luidens mij door Gouverneur Platteel verstrekte inlichtingen waren in de maand mei jl. in N.N.G. aanwezig 8 Martin Mariners en 9 Fireflies, waarvan slechts gemiddeld respectievelijk 2.5 en 3 operationeel, voor de verkenning van en patrouillevlieg over het Nederlandse Rijksgebied onmogelijk te gebied interaard een zeer zwaarloozen aantal!

c Over welke machtsmiddelen wordt nu of in de naaste toekomst beschikt om een eventuele "eerste stoot" op te vangen?
Ik teken hierbij - wellicht ten overvloede - aan, dat men er zich rekenschap van dient te geven, dat oprichting van een Papoea-bataljon, hoezeer om politieke en psychologische redenen gewenst, uit militair oogpunt niet als een belangrijke versterking van de krijgsmacht kan worden aangemerkt.

III Afweer van infiltraties, bescherming van de Europese en (loyale) autochtone bevolking.
Hiervoor is samenwerking nodig met het burgerlijke bestuur. Het is dan nodig, dat het bestuur op de hoogte is van de steun, welke de militaire macht kan bieden.

Ik heb gemeend de voorgeschiedenis van deze aangelegenheid ~~meer omstandig~~ te moeten releveren en zal het thans zeer op prijs stellen te dezer zake, mede ter persoonlijke informatie van Gouverneur Platteel, op korte termijn te worden ingelicht. Voorts heb ik mij veroorloofd

Hoe organisatie uitbreiding

Minder of meer omstandig

- van -

van deze brief afschrift te doen toekomen aan de Minister-President en onze collega van Buitenlandse Zaken.

DE MINISTER VAN ZAKEN OVERZEE a.i.,

Uitgaande brief door de Minister getekend

II. AAN

a de Heer Minister-President, Minister van Algemene Zaken.

b de Heer Minister van Buitenlandse Zaken.

PERSOONLIJK

Ik heb de eer U hierbij in afschrift ter kennisneming aan te bieden mijn tot de Minister van Defensie gerichte zeer geheime brief van heden nummer als dezes, betreffende de defensie van Nederlands-Nieuw-Guinea.

DE MINISTER VAN ZAKEN OVERZEE a.i.,

Uitgaande brief door de Minister getekend

III. AAN

Zijne Excellentie Dr.P.J.Platteel, Gouverneur van Nederlands-Nieuw-Guinea.

PERSOONLIJK

Met verwijzing naar Uw zeer geheim/persoonlijk schrijven van 26 mei jl. no.P 9176, betreffende de defensie van Nederlands-Nieuw-Guinea, bied ik U uitsluitend te Uwer persoonlijke informatie in afschrift aan mijn tot de Minister van Defensie gerichte zeer geheime brief van heden nummer als dezes.

DE MINISTER VAN ZAKEN OVERZEE a.i.,